

18.05.2020

Asia: VN/6450/2019

Esitys alueiden kehittämistä ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan rahastoja koskevan lainsäädännön uudistamisesta

I Keskeiset ehdotukset

- Kommentteja ja näkemyksiä lakiuudistuksen keskeisistä ehdotuksista**

Pirkanmaan liitto yhtyy maakunnan liittojen yhteisessä lausunnossa esitettyihin näkemyksiin. Emme toista tässä lausunnossa näitä näkemyksiä vaan tuomme esiin joitakin yksityiskohtia ja linjauksia yhteisten kantojen lisäksi.

Lakiehdotukset vievät aluekehittämisen ohjausjärjestelmää pääosin selkeämpään suuntaan. Myös maakunnan liittojen tehtävät jäsentyvät aiempaa selkeämmin kokonaisuuksiksi. Oikeudenmukaisen siirtymän rahaston (JTF) sekä Interreg-ohjelmien ja Interreg-ulkorajaohjelmien säädösten kokoaminen rakennerahastojen kanssa samaan lainsäädäntöön on kannatettava ratkaisu ja selkeyttää osaltaan aluekehittämisen kokonaisuutta.

Euroopan neuvoston alueellisen itsehallinnon julistus ja Euroopan paikallisen itsehallinnon peruskirja määrittelevät maakunnan liittojen asemaa suhteessa muihin hallintotasoihin. Näiden perusteella voidaan katsoa, että maakunnan liitoilla on oma, itsenäinen asemansa suhteessa valtionhallintoon ja kuntiin. Myös Marinin hallitusohjelmassa todetaan, että maakunnan liittojen asemaan ei tehdä muutoksia. Siksi lakiluonnoksen eräät sanamuodot ja määrittelyt on korjattava, jottei synny käsitystä, että asioiden tilaa olisi muutettu.

Uutena aluekehittämisen toimintamallina on ehdotettu valtion ja maakuntien välisen vuorovaikutuksen vahvistaminen aluekehittämiskeskustelu-menettelyn kautta. Uudistus on tervetullut ja kannatettava. Aluekehittämiskeskustelujen tavoitteellisuutta tulee laissa edelleen lisätä ja keskusteluihin liittyvää systemaattista prosessia kehittää valtioneuvoston aluekehittämispäätöksen ja maakuntaohjelman vaikuttavan toimeenpanon edistämiseksi. Sopimuksellisuus on nähtävä menettelytapana, ei välttämättä sopimuksina valtion ja maakunnan välillä. Erilaisten sopimusten laadinnassa on pyrittävä säilyttämään aluekehittämisen kokonaisuus maakunnan tasolla.

Nykyisessä laissa säädetään maakuntien liittojen vastuusta alueellisten suunnitelmien valmistelussa osana rakennerahasto-ohjelmien valmistelua. Vaikka alueellisia suunnitelmia ei sellaisenaan valmistella, maakunnan liitoilla on yhteistyössä ELY-keskusten kanssa keskeinen vastuu koordinoida

Euroopan Unionin alue- ja rakennepolitiikan ohjelmien valmistelua omalla alueellaan. Tämä tulisi kirjata toimeenpanolakiin.

II Lakiluonnos alueiden kehittämisestä ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan toimeenpanosta (Toimeenpanolaki)

- **Ovatko lain tarkoitus ja soveltamisalat selkeät? (1 ja 3 §)**

-

- **Ovatko alueiden kehittämisen tavoitteet selkeät ja kestävät pitkällä aikavälillä? (2 §)**

-

Muita huomioita ja kommentteja lukuun 1

-

- **Ovatko viranomaisten vastuut ja roolit selkeästi määritelty?**

-

- **Saako 15 §:stä kokonaiskuvan maakuntien liittojen alueiden kehittämiseen liittyvistä tehtävistä?**

Liittojen tehtävien määrittely on muuttunut hyvään suuntaan. Nyt pykälästä saa paremmin kuvan tehtävien kokonaisuudesta. Edunvalvonnan lisääminen tehtäviin on hyvä.

Sen lisäksi, mitä liitot ovat yhdessä tästä lausuneet, Pirkanmaan liitto kiinnittää huomiota kohtaan 6). Liittojen koordinoititehtävä on epäselvä vastuiden osalta. Kuka näistä tehtävistä vastaa? Siksi nykyisen lain sanoitus on selkeämpi. Samoin ilmaisu ”ilmastomuutoksen torjunta” ei ole toimiva, sillä lienee selvää, että torjunta ei enää ole riittävää vaan tarvitaan muitakin toimenpiteitä.

- **Onko maakunnan yhteistyöryhmän (MYR) rooli, tehtävät ja päätöksenteko selkeästi määritelty? (17, 18 ja 19 §)**

Maakunnan yhteistyöryhmällä tulee olla rooli rahoituksen suuntaajana alueella, kuten liittojen yhteisessä lausunnossa ja esitetyissä muutosehdotuksissa todetaan.

17§:ssä tulisi nykyisen lain tapaan mainita, että MYR voi asettaa jaostoja ja kutsua asiantuntijoita, etenkin kun ko. pykälässä viitataan jaoston jäsenen oikeudelliseen asemaan. Lisäksi lakiin tulisi edelleen kirjata, että MYR:llä tulee olla sihteeristö, joka koostuu ohjelmia rahoittavista

viranomaisista.

Yhteistyöryhmän tehtäviin (18§) tulee edelleen sisällyttää myös mm. lausuntojen antaminen EU:n alue- ja rakennepolitiikan ohjelman valtakunnallisista teemoista sekä maaseuturahaston tai muista aluekehityksen kannalta merkittävistä hankesuunnitelmista, ja yhteistyöryhmälle tulee toimittaa säännöllisesti tiedot (20§) näiden ohjelmien toimeenpanon edistymisestä sekä rahoitetuista hankkeista.

Muita huomioita ja kommentteja lukuun 2

-

- **Lakiluonnoksessa ehdotetaan, että luovutaan erityisohjelmista (osaamiskeskusohjelma (OSKE, vuosina 1994–2013), aluekeskusohjelma (AKO, v. 2001–2009) ja viimeisimpänä koheesio- ja kilpailukykyohjelma (KOKO, v. 2010–2013). Näkemyksiä ehdotuksesta tai ohjelmien tarpeesta jatkossa? (vrt. nykyisen 7/2014 lain 30 §)**

-

- **Onko maakuntaohjelman asemasta säädetty riittävästi? (vrt. nykyisen 7/2014 lain 34 §)**

Maakuntaohjelma on maakunnan suunnittelun perusdokumentti. Se sisältää myös maakunnan pidemmän aikavälin strategiset linjaukset. Tämä tulee sanoittaa selkeämmin laissa. Muutosehdotus on liittojen yhteisessä lausunnossa.

- **Näkemyksiä ehdotuksesta luopua maakuntaohjelman toimeenpanosuunnitelmasta? (vrt. nykyisen 7/2014 lain 33 §)**

Maakuntaohjelman toimeenpanosuunnitelmasta voidaan sellaisenaan luopua, mutta sen poistaminen laista ei kuitenkaan saa heikentää rakennerahastotoiminnan aluelähtöisyyttä ja siirtää toimivaltaa alueilta valtionhallinnolle. Alue- ja rakennerahastopolitiikan rahastojen alueellisen rahoitussuunnitelman valmistelu tulee toimeenpanolaissa kirjata maakunnan liiton tehtäviin ja sen hyväksyminen maakunnan yhteistyöryhmän tehtäviin.

Alue- ja rakennepolitiikan rahastojen alueellisesta rahoitussuunnitelmasta (sis. myös painopisteet rahoituksen suuntaamiseksi) tulee tehdä oma pykälänsä lukuun 3 ja sen hyväksymisestä

tulee olla maininta maakunnan yhteistyöryhmän tehtäviä määrittelevässä pykälässä (18§)

Muita huomioita ja kommentteja lukuun 3

-
- Ovatko eri viranomaistahot ja yhteistyöohjelmien hallinnointi määritelty selkeästi?

-

Muita huomioita ja kommentteja lukuun 4

-
- Lakiluonnoksessa ehdotetaan, että luovutaan äkillisten rakennemuutosalueiden nimeämisestä. Näkemyksiä luopua äkillisten rakennemuutosalueiden nimeämisestä? (vrt. nykyisen 7/2014 lain 47 §:n 2 mom.)

-

Muita huomioita ja kommentteja lukuun 5

-

III Lakiluonnos alueiden kehittämisestä ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan hankkeiden rahoittamisesta (Rahoituslaki)

- Ovatko lain tarkoitus ja soveltamisalat selkeät? (1 ja 2 §)

-

- Onko viranomaisten toimivalta määritelty selkeästi?

-

- Onko toimivallasta välittävänä toimielimenä säädetty riittävästi?

-

Muita huomioita ja kommentteja lukuun 1

10 § kohdassa 1. säädetään opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan hankkeista. Käytännössä ei ole selvää, miten eri ministeriöiden hallinnonalaan kuuluvat hankkeet määritellään. Aina hanketoteuttajan asema, esim. oppilaitos, ei ole tarkoittanut hankkeen kuulumista OKM:n hallinnonallalle. Tällöin investointituen määrittely on vaikeaa.

Muutosesitys: Luovutaan alueellisen kehittämistuen käsitteestä ja todetaan, että kaikissa hankkeissa voidaan myöntää kehittämis- ja investointiavustusta.

- **Onko tukimenettelyä säädetty selkeästi ja riittävällä tasolla?**

-

Muita huomioita ja kommentteja lukuun 2

-

Kommentteja ja näkemyksiä lukuun 3

-

- **Onko erillinen luku kansallisen vastinrahoituksen erityissäännöksistä tarpeellinen?**

-

Muita huomioita ja kommentteja lukuun 4

-

- **Onko eri viranomaisten tarkastusoikeudet määritelty selkeästi?**

-

Muita huomioita ja kommentteja lukuun 5

-

Kommentteja ja näkemyksiä lukuun 6

-

IV Mitä muuta haluatte sanoa alueiden kehittämistä ja EU:n alue- ja rakennepolitiikan toimeenpanoa ja hankkeiden rahoittamista koskevan lainsäädännön uudistamisesta?

Kommentit ja näkemykset

-

Alasentie Jukka
Pirkanmaan liitto